

Сьогодні загальновідомим є те, що цифрові платформи, соціальні мережі, мобільні додатки та інші інтернет-сервіси часто збирають величезні обсяги особистих даних користувачів, що включають локаційні дані, історії перегляду, покупок та інше. Зростання використання аналітики та штучного інтелекту викликає питання про те, як ці технології обробляють та використовують особисті дані та як це впливає на приватність користувачів. Відтак забезпечення прозорості стосовно того, як збирається та використовується особиста інформація, а також надання користувачам контролю над своєю приватністю, стає основним завданням, що повинно включати можливість вибирати, які дані збираються та як вони використовуються.

Забезпечення високого рівня безпеки особистих даних стає важливою частиною права на приватність, що породжує тематику заходів з протидії кіберзлочинності та незаконного доступу до особистих інформаційних ресурсів.

Для держави така ситуація створює зобов'язання з розробки та вдосконалення законодавства, яке регулює захист приватності в цифровому середовищі, яке (законодавство) має бути важливим кроком для забезпечення прав та свобод користувачів.

«Цифрова людина» повинна мати право контролювати свою особисту інформацію, і сучасна суспільна дискусія має бути спрямована на знаходження балансу між інноваціями та захистом права на приватність.

1. Кучук А.М., Мамалига В.В. Право людини на життя vs. право на розпорядження власним тілом у аспекті заборони абортів (європейський контекст). *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №4. Ч.2. С. 20-24.

2. Дзьобань О.П. Цифрова людина як філософська проблема. *Інформація і право*. 2021. №2 (37). URL <http://il.ippi.org.ua/article/view/238330>.

Роман КАРПЕНКО

доцент кафедри

цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Протягом століть люди неодноразово доводили, наскільки важливо відстоювати рівність прав людини, що є цінністю демократичних, розвинених і правових держав. Права жінок визнаються невід'ємною

складовою загальних прав людини, і їх дотримання є обов'язковою нормою для всіх на національному та міжнародному рівнях.

Визнаючи той факт, що досягнення гендерної рівності є важливим елементом у виконанні мандату Ради Європи, основою його є захист прав людини, підтримка демократії та забезпечення принципів верховенства права.

Важливо відзначити, що Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) протягом принаймні чверті століття став активним причетником та визнавачем гендерної рівності як одного із важливих пріоритетів Ради Європи. Це підтверджується численними прикладами у його рішеннях, де часто висувається вимога до держав-членів забезпечувати рівні права та можливості для чоловіків і жінок.

Один із значущих етапів в історії цього підходу відзначається справою "Шулер-Цґрагген проти Швейцарії" (Schuler-Zgraggen v. Switzerland), заява № 14518/89 у 1993 році. У цьому рішенні ЄСПЛ розглядав аргументи, представлені федеральним страховим судом, які включали припущення про те, що жінки залишають роботу після народження дитини. Суд активно визнав це припущення як основний момент у відмові задоволення скарги заявниці щодо скасування виплати пенсії. Відзначаючи цей аспект, ЄСПЛ висловив переконання в тому, що забезпечення гендерної рівності у державах-членах Ради Європи є не тільки законною, але і важливою метою, до досягнення якої слід прагнути. Таким чином, суд визначив реальну необхідність додержання принципу рівності для жінок та чоловіків як ключового завдання для країн, що прагнуть дотримуватися стандартів Ради Європи у галузі прав людини. Щоправда, слід відзначити, що у вказаному рішенні термін "гендерна рівність" не був прямо використаний; замість цього в судовому тексті використано термін "рівність статей" (англ. equality of the sexes) [3, п. 67], а також подібну цитату кількома роками пізніше застосовано у справі Петрович проти Австрії, заява № 20458/92 [4, пункт 37]. Водночас на початку 2000-х терміни «гендерна рівність» і «принцип гендерної рівності» використовувалися в рішеннях Великої палати, наприклад у справі Лейли Шахін проти Туреччини», висновок № 44774/98 [5, пункти 111].

У подальшому вирішенні питань Європейський суд з прав людини широко впроваджував принцип гендерної рівності, і враховуючи, що у відносно недавніх рішеннях, наприклад, у справі «Карвальйо Пінто де Соуса Морайс проти Португалії» (Carvalho Pinto de Sousa Morais v. Portugal), заява № 17484/15, наголошуючи на гендерній рівності як одній з головних цілей Ради Європи, ЄСПЛ посилається на справу «Шулер-Цґрагген проти Швейцарії» [6, п. 46], це дозволяє зробити висновок, що йдеться про ту саму концепцію.

Потреба в гарантуванні гендерної рівності може вважатися Європейським судом з прав людини законною ціллю, що виправдовує втручання у реалізацію певних прав і свобод, які зазначені у Конвенції.

Водночас обґрунтованість такого втручання Суд оцінює в контексті інших критеріїв, таких як законність та "необхідність у демократичному суспільстві", за рамками трискладового тесту.

1. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки. URL: <https://rm.coe.int/prems041318-gbr-gender-equality-strategy-2023>.

Юрій КУЗЬ

*доцент кафедри теорії і методики
олімпійського та професійного спорту
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
кандидат наук з фізичного виховання
та спорту, доцент*

**МОЖЛИВІСТЬ БУТИ ЗДОРОВИМ –
БАЗОВЕ ПРАВО ЛЮДИНИ**

Із проголошенням незалежності в Україні розпочалися активні трансформаційні процеси, які зачепили усі сфери суспільного розвитку. Дійове зміцнення державності з динамічним відродженням багатого культурно-історичного досвіду та традицій актуалізували питання національного виховання, де вагомою проблемою є запити гармонійного фізичного і духовного розвитку молоді, її соціалізації та подальшої реалізації особистісних якостей. Важливим у цьому процесі є формування такого стилю життєдіяльності, який спрямований, у першу чергу, на підтримку та збереження здоров'я молодого покоління. З початку російської збройного вторгнення 2014 року та після повномасштабної збройної агресії російської федерації щодо України 2022 року це питання набуло особливої актуальності, адже життя і здоров'я є фундаментальними невід'ємними правами людини.

В Україні здоров'я людини розглядається як первинне абсолютне право людини та одне з головних нематеріальних благ особи. Стаття 3 Конституції України (1996) гласить, що «здоров'я людини, як і її життя, особиста честь і гідність, недоторканність та безпека, визначається найвищою соціальною цінністю» [4].

На покращення і збереження здоров'я спрямовані концептуальні засади важливих нормативних положень та декларацій, зокрема: «Алма-Атинська Декларація (1977 р.), Оттавська Хартія (1986 р.), Аделаїдські рекомендації (1988 р.), Джакартська Декларація (1997 р.), Всесвітня Декларація з охорони